VEILIG THUIS
HOLLANDS MIDDEN

Handleiding

Sexting zonder risico's

Methodiek om te handelen voor of na een incident.

Voorkomen van sextingincidenten is het doel van dit lesmateriaal. Het is beter om niet af te wachten tot een sextingincident zich voordoet. Als een sextingincident toch heeft plaatsgevonden is deze handleiding ook effectief als interventie:

- **Je bespreekt de sexting op effectieve wijze**
- **Je vermindert verdere verspreiding**
- **En je draagt bij aan het stoppen van pesten**

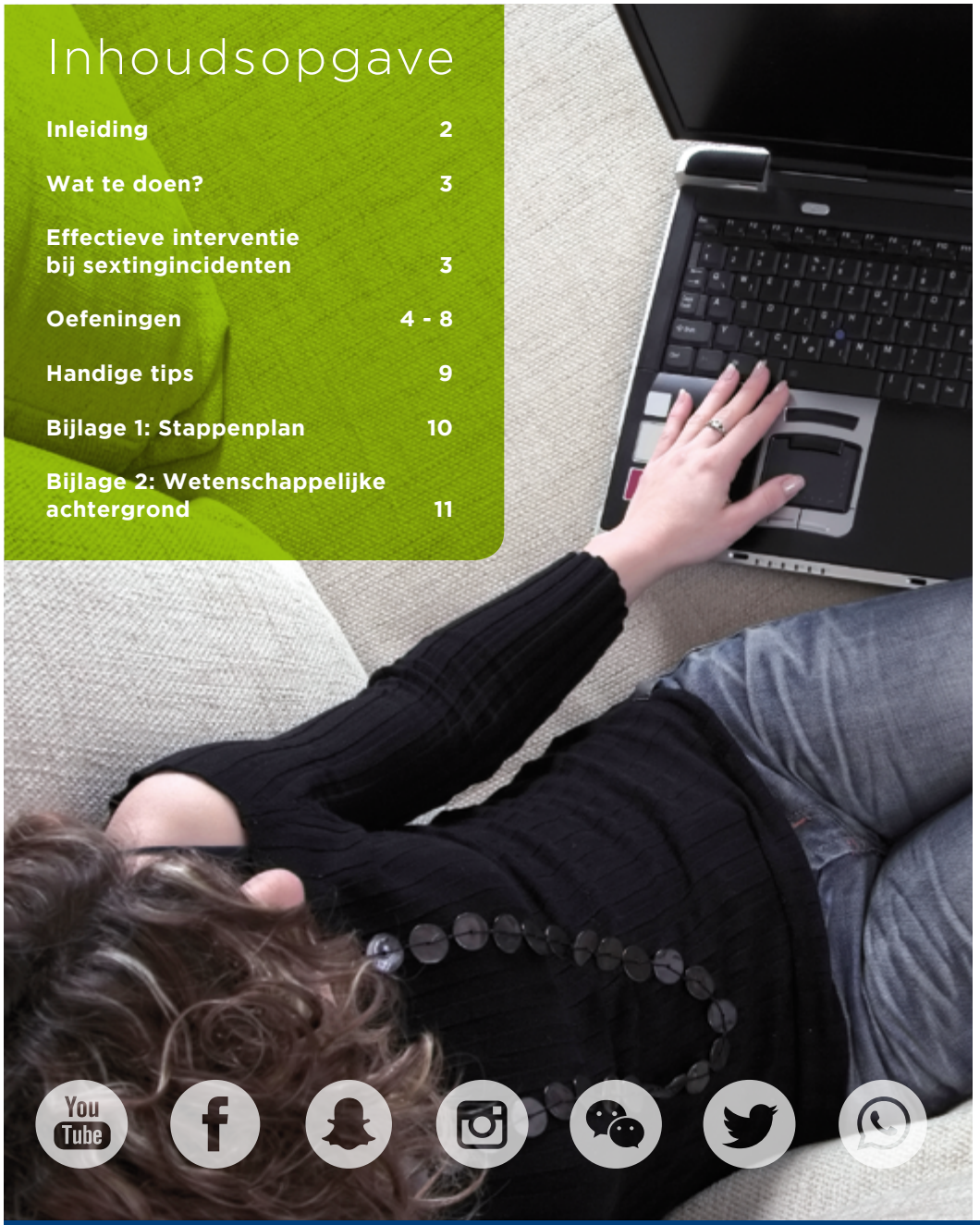
ADVIES- EN MELDPUNT
HUISELIJK GEWELD EN
KINDERMISHANDELING

Les over sexting voor het voortgezet onderwijs

Volgende

Inhoudsopgave

Inleiding	**2**
Wat te doen?	**3**
Effectieve interventie bij sextingincidenten	**3**
Oefeningen	**4 - 8**
Handige tips	**9**
Bijlage 1: Stappenplan	**10**
Bijlage 2: Wetenschappelijke achtergrond	**11**

Sextingincidenten, geen school onbekend

Waarom een les over sexting?

Sextingincidenten komen voor op alle scholen. Eén op de acht jongeren maakt wel eens een naaktfoto en stuurt deze door (Seks onder je 25e, 2017). Eén op de vier jongens EN één op de vijf meisjes heeft wel eens een naaktfoto ontvangen. Bij 2% van de jongens en 1% van deze meisjes gaat het echt mis. De betreffende foto of video wordt doorgestuurd naar derden. Jongeren kunnen heel hard zijn naar elkaar en denken 'eigen schuld, dikke bult'. Voor je het weet, is een slachtoffer van sexting ook slachtoffer van hevig pesten.

Praktische les om sexting op school bespreekbaar te maken

Deze nieuw ontwikkelde les kan door docenten worden ingezet als een sextingincident heeft plaatsgevonden of, beter nog, preventief om leerlingen bewust te maken van de gevolgen van sexting. Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' speelt deze les in op de gevoelens en het inlevingsvermogen van leerlingen. De leerlingen worden geprikkeld en uitgedaagd om, met behulp van de verschillende oefeningen, zelf over het onderwerp na te denken. Ze zien dat slachtoffers van sextingincidenten vaak machteloos zijn en weinig invloed meer hebben op de situatie die is ontstaan. Hierbij is empathie een sleutelwoord. Het empathisch vermogen van leerlingen wordt aangesproken zodat ze zich beter kunnen verplaatsen in de belevingswereld van een slachtoffer van een sextingincident. Zo neemt het pestgedrag af.

Doel van de les sexting op een rijtje

- Het voorkomen en aanpakken van sextingincidenten
- Fysieke en sociale veiligheid van leerlingen waarborgen (zie school & veiligheid)
- Sexting preventief bespreekbaar maken
- Scholen een effectieve les bieden om in te zetten na een sextingincident
- Scholen procesmatig ondersteunen bij de aanpak van sextingincidenten

Wat te doen?

Waarom een les over sexting?

Contact via sociale media kan erg leuk zijn en het maken van seksueel getinte naaktfoto's of video's past binnen het experimenteergedrag dat hoort bij de seksuele ontwikkeling van pubers. Op het moment dat een naaktfoto of -video naar derden wordt gestuurd, kan dit echter grote impact hebben op de betrokken personen. De gevolgen van sextingincidenten op scholen brengen de (sociale) veiligheid van leerlingen in het geding. Scholen waarborgen en vergroten de fysieke en sociale veiligheid van de leerlingen door middel van een veiligheidsplan. Door preventief te handelen en door het hebben van een duidelijk interventieplan, kunnen scholen schade van sextingincidenten voorkomen of beperken.

Het stappenplan in bijlage 1 kan worden toegevoegd aan het veiligheidsplan op school.

Preventieve aanpak

Deze les is het effectiefst als preventiemiddel, vooral bij leerlingen van 11 tot en met 14 jaar. Dit kan door:

1 **Het lesmateriaal 'Sexting zonder risico's preventief in te zetten.** Door in de klassen de oefeningen te doen, gaan de leerlingen in gesprek over sexting en wordt helder wat er komt kijken bij een sextingincident. Hiermee wordt ingespeeld op het emphatisch vermogen van jongeren. Dit lesmateriaal kan gecombineerd worden met het lespakket Wensen en Grenzen, dat verder ingaat op seksualiteit en gezonde (online) relaties (Veilig Thuis Hollands Midden, lespakket Wensen en Grenzen).

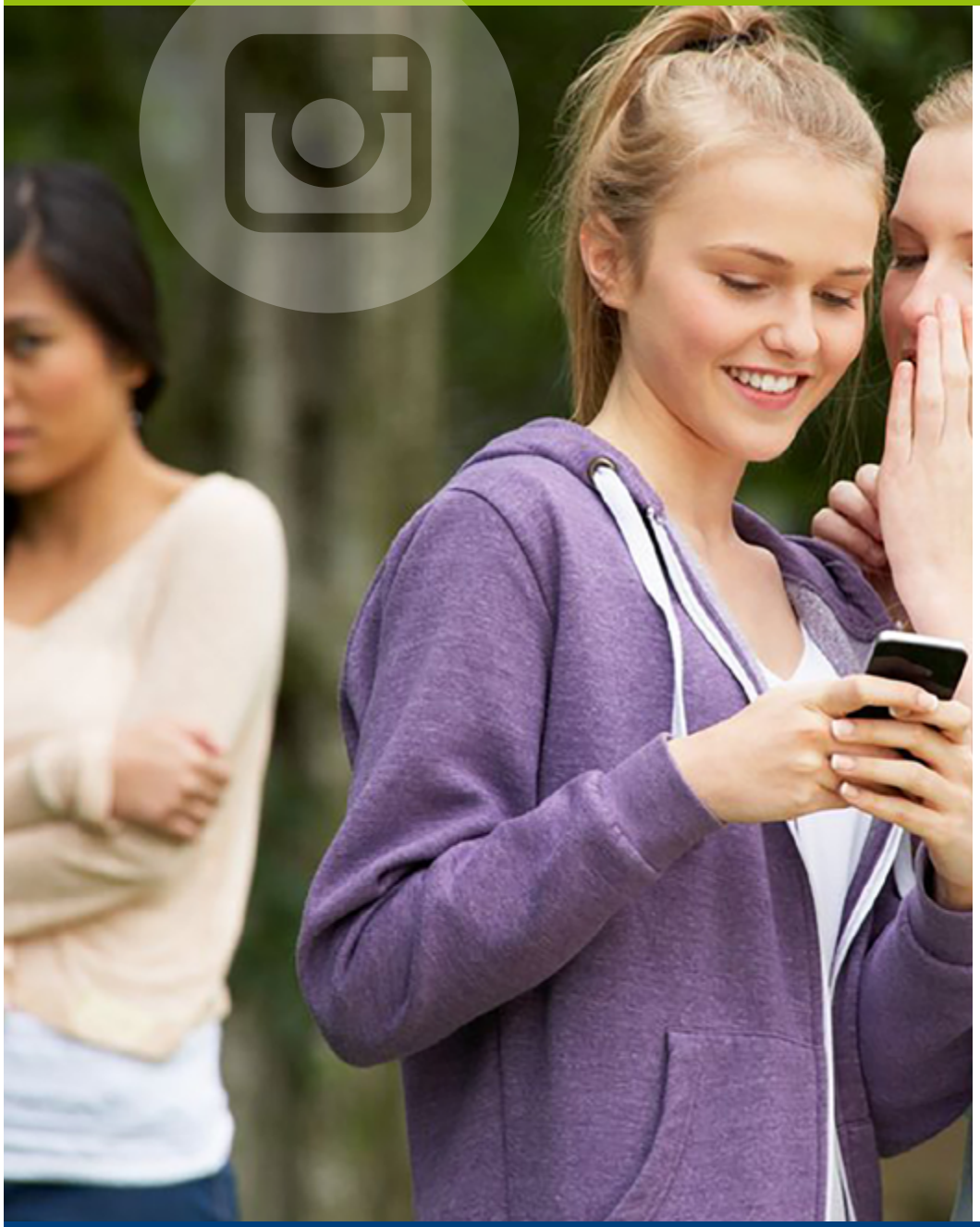
2 **Het stappenplan voor sextingincidenten (in bijlage 1) aan het Veiligheidsplan toe te voegen**, uitdelen, bespreken en doornemen met docenten. Medewerkers op school kunnen dan sneller en effectiever handelen wanneer een incident plaatsvindt.

3 **Docententrainingen aan te bieden;** om het in de klas bespreekbaar maken van sexting en seksualiteit. Op deze manier wordt gewerkt aan de (sociale) veiligheid binnen de klas. Ook wordt duidelijk gemaakt waar leerlingen op school terecht kunnen, op het moment dat er iets vervelends gebeurt. De drempel om lastige of vervelende zaken met docenten te bespreken wordt lager. Zie bij 'tips' (pagina 9) welke docententrainingen worden aangeboden.

Interventie na een sextingincident

Wanneer er al een incident heeft plaatsgevonden, kan de school dit lesmateriaal inzetten om sexting bespreekbaar te maken in de klas. Hiermee wordt verdere verspreiding van de betreffende foto of film voorkomen en gezorgd dat de persoon op de foto niet (meer) wordt gepest.
Pluspunten van de interventie:
- Je kunt sexting op effectieve wijze in de klas bespreken
- Je vermindert verdere verspreiding
- Je draagt bij aan het stoppen van pesten

Als er een sextingincident heeft plaatsgevonden kan de school de stappen van de LOVE ONLINE TOOLKIT doorlopen (zie bijlage 1).

Sexting zonder risico's – oefeningen

Globaal overzicht tijdsplanning en materialen (Les is in totaal 50 minuten)

Oefeningen	Tijd	Materiaal
Intro	5 min	Beamer en PowerPoint
1. Geheimoefening	15 min	Blanco papiertje en pen voor elke leerling
2. Discussiefragment	15 min	Video Amanda Todd
3. Stellingenspel	5 min	Per leerling rood en groen briefje
4. Effectiviteitstraining	5 min	Schoolbord

Voorbereiding

Zet voordat de les begint de beamer aan en start de PowerPoint op. Deze PowerPoint blijft zichtbaar voor de klas gedurende de hele les (behalve tijdens oefening 2; Discussiefragment).

Eerst... afspraken maken

Begin de les met te benadrukken dat dit een andere les is dan normaal en dat er afspraken worden gemaakt. Met de onderstaande afspraken creëer je een veilige sfeer. De leerlingen moeten vrij kunnen verwoorden wat ze willen zeggen, waarbij oordelen van en over klasgenoten uitgesloten worden.

Afspraak:

1. Luister naar elkaar.
2. Toon respect voor elkaars mening, gevoelens en leefstijl (iedereen mag zeggen wat hij of zij wil zeggen, zonder veroordeling).
3. Alles wat tijdens deze les in de klas gezegd wordt, blijft ook binnen de klas. (Wanneer dit NIET het geval is, durven leerlingen waarschijnlijk niet meer alles te zeggen. Dit zou erg jammer zijn).
4. Stel een vraag wanneer iets onduidelijk is of wanneer je iets wil zeggen, steek je hand op.

Oefening 1: Geheimenoefening

Doel: **Leerlingen laten inzien dat bij een sextingincident degene die de foto heeft verspreid in de fout is gegaan, en niet degene die op de foto staat. De leerling heeft de naaktfoto in vertrouwen verstuurd. Degene die de betreffende foto verder rondstuurt, schendt dit vertrouwen en is dus schuldig.**

Stap 1:

Vertel dat iedereen wel een geheim heeft. Een geheim kan ook iets kleins zijn. Geef een voorbeeld (bijv. een snoepje stelen bij het Kruidvat).

Stap 2:

- Laat de leerlingen een geheim opschrijven op het blanco vel papier.
- Benadruk dat NIEMAND dit geheim te lezen krijgt, ook jij -de docent- niet.
- Zeg dat ze het papiertje weg moeten stoppen op een veilige plek (een plek waar niemand het kan lezen, vinden of afpakken). Leerlingen mogen elkaars briefjes dus niet inzien! Geef leerlingen ongeveer 5 minuten de tijd om in STILTE een geheim te bedenken en op te schrijven[tip].

Tip: Soms zeggen leerlingen geen geheimen te hebben. Benadruk dat een geheim iets heel kleins kan zijn. Bijvoorbeeld wat je voor iemand voelt (zoals, ik vind iemand op school heel leuk en diegene weet het niet). Het is iets dat niemand van jou hoeft te weten. Wanneer leerlingen verontwaardigd reageren omdat ze niet zomaar een geheim van zichzelf willen opschrijven, benadruk je nogmaals dat NIEMAND hun geheim komt te weten.

Stap 3:

- Vraag klassikaal hoe ze het opschrijven van een geheim hebben ervaren. Welke gevoelens kwamen naar boven? Vonden ze dit raar, stom of eng, en waarom?
- Vraag eventuele 'verontwaardiging' uit. Dat gevoel is namelijk heel belangrijk! Wat maakt dat ze weerstand voelden tegen de opdracht?

Stap 4:

- Vraag wat ze ervan zouden vinden als ze het geheim met hun beste vriend of vriendin zouden delen.
- Vraag hierbij weer wat ze zouden voelen en waarom.
- Ga in op wat geheimen zijn. Wat is belangrijk bij het vertellen van een geheim aan een ander? Het woord vertrouwen moet genoemd worden. Vertrouwen betekend hier dat het geheim door de ander niet wordt doorverteld.
- Wat zouden ze ervan vinden als de vriend of vriendin dit geheim toch doorvertelt en de hele school komt het te weten?
- Vraag hier weer naar de gevoelens.
- Wat zouden ze vinden van de vriend of vriendin die het geheim doorvertelt? Idealiter zien de leerlingen hierin dat de vriend of vriendin een fout heeft gemaakt door het geheim door te vertellen.

Stap 5:

- Er wordt weer een nieuwe situatie gecreëerd. Vraag wat de leerlingen ervan zouden vinden als het niet zomaar een geheim was maar een naaktfoto. Leg hierbij uit dat een naaktfoto niet veel verschilt van elk ander geheim. Benadruk hierbij dat naaktfoto's ook in vertrouwen worden gestuurd.
- Vraag wat de leerlingen ervan zouden vinden als hun naaktfoto verspreid wordt door iemand anders dan zijzelf. Vraag ook hier weer naar de gevoelens.
- Maak hier goed duidelijk dat degene die de foto doorstuurt naar anderen de fout maakt, en niet degene die op de foto staat. Als iemand namelijk jouw geheim doorvertelt, dan is het ook 'de schuld' van degene die het doorvertelt.
- Bespreek het vertrouwen dat is geschaad door degene die de foto heeft rondgestuurd.

Sluit de les af door te zeggen dat het doorsturen van zo'n foto hele heftige gevoelens en consequenties kan hebben voor degene die op de foto staat. Oefening 2 gaat hierop verder.

Oefening 2: Discussiefragment

Doel: **Leerlingen krijgen medeleven en begrip voor Amanda Todd (slachtoffer sextingincident), en hierdoor ook voor andere slachtoffers van sextingincidenten. Ook zien leerlingen in dat Amanda een slachtoffer is, en niet de dader.**
De dader is namelijk degene die de foto heeft doorgestuurd en dus fout zit.

Stap 1:

Vertel dat een videofragment wordt getoond van Amanda Todd, slachtoffer van een sextingincident. Vertel dat Amanda Todd haar verhaal vertelt met behulp van briefjes met tekst. Zeg dat Amanda erg gepest is omdat ze een naaktfoto naar een onbekende man heeft gestuurd. Leg uit dat dit als een fout van Amanda gezien kan worden. Amanda geeft dit ook aan in het fragment. Merk op dat de leerlingen zich voornamelijk moeten focussen op de acties van de onbekende man waarnaar Amanda de naaktfoto heeft gestuurd en niet op de fout.[tip]

Tip: Benadruk vóór het tonen van het fragment dat vooral gekeken moet worden naar de consequenties van de fout, en niet naar de fout van Amanda zelf. Hoe gaat haar omgeving (klasgenoten) met de fout om? Zeg vooraf dat de leerlingen het fragment in stilte moeten bekijken, zodat elke leerling de kans krijgt om goed op te letten en alles in zich op te nemen.

Stap 2:

Toon nu het fragment. Dit kan hier gevonden worden (Als de link niet werkt, zoek dan op 'Amanda Todd' in Youtube).

Stap 3:

Bespreek het fragment klassikaal na. Stel eerst de open vraag 'Wat vonden jullie van dit fragment?' aan de klas. Vraag een aantal leerlingen naar hun reactie.

Stap 4:

Geef achtergrondinformatie over Amanda Todd.
- Amanda heeft een aantal maanden na het plaatsen van dit videofragment zelfmoord gepleegd als gevolg van de pesterijen.
- De man aan wie Amanda de foto heeft gestuurd is een Nederlandse man van ongeveer 35 jaar.
- Hij is opgepakt en moest 10 jaar de gevangenis in vanwege webcamchantage. Hij heeft in totaal bij 40 meisjes webcamchantage gepleegd. Benadruk hierbij dat de politie hem dus als een echte dader ziet die een misdrijf heeft gepleegd.

Stap 5:

Stel vervolgens vragen die vooral ingaan op de schuldigheid van de dader (de man aan wie Amanda de foto heeft gestuurd).
Voorbeelden van vragen:
- Wat vonden jullie van de dader? Dat is de man aan wie Amanda het fragment heeft gestuurd.
- Vinden jullie het eerlijk dat hij Amanda gepest heeft?
- Wat vinden jullie van de straf die hij heeft gekregen?

Stap 6:

Stel vervolgens vragen die ingaan op de ONschuldigheid van Amanda.
Voorbeelden van vragen:[tip]
'Wat vinden jullie van de pesterijen die Amanda heeft meegemaakt?'.
'Heeft Amanda de pesterijen verdiend?'
'Wat vinden jullie van het feit dat Amanda zelfmoord heeft gepleegd?'.

Tip: Hou bij het stellen van deze vragen in het achterhoofd dat Amanda als slachtoffer gezien moet worden! Wanneer een leerling aangeeft dat Amanda fout zat, ga hier dan op in. Dit kan gedaan worden door bijvoorbeeld aan deze leerling te vragen wat hij/zij van de dader vindt. En leg bijvoorbeeld de link met Oefening 1: Geheimoefening.

Sluit de oefening af door te zeggen: 'Volgens mij is bijna iedereen het er wel mee eens dat de man dit niet had moeten doen.' Op deze manier wordt nog één keer benadrukt dat Amanda slachtoffer is en de man de dader. Ga nu door naar oefening 3.

Oefening 3: Stellingenspel

Doel: **De leerlingen zien in dat de meerderheid het niet goed vindt dat een naaktfoto rondgestuurd wordt. Het is namelijk niet stoer om een naaktfoto onder de hele school te verspreiden.**

Stap 1:

Geef een korte uitleg van het spel en vertel dat je een aantal stellingen gaat oplezen. Na elke stelling moeten de leerlingen aangeven of ze het er 'mee eens' (groen briefje omhoog) of 'mee oneens' (rood briefje omhoog) zijn.

Stap 2:

Lees de eerste stelling op. Herhaal de stelling een aantal keer, zodat alle leerlingen het goed hebben kunnen horen en tijd hebben om erover na te denken. Lees vervolgens de stellingen hieronder exact in de volgorde waarin ze staan (deze volgorde is belangrijk).

Stellingen:

- Ik vind pesten slecht.
- Ik vind het niet goed wanneer iemand gepest wordt omdat zijn of haar seksueel getinte foto is verspreid door iemand anders.
- Ik zou het leuk vinden als een naaktfoto van mij onder de hele school wordt verspreid.
- Ik vind dat seksueel getinte foto's niet verspreid mogen worden.
- Degene die een seksueel getinte foto doorstuurt en verspreidt onder de hele school is stoer.
- Degene die een seksueel getinte foto verspreidt van iemand anders, had dat niet moeten doen.
- Als er een seksueel getinte foto verspreid wordt, dan vind ik dat zielig voor degene die op de foto staat, als hij of zij daar niet voor heeft gekozen.

- Vraag na elke stelling wat de reacties van de klas zijn. Waarom zijn ze het eens of oneens? Houd hierbij ook in het achterhoofd dat het de bedoeling is dat de leerlingen het idealiter bijna allemaal eens gaan zijn met de stelling, of bijna allemaal oneens (wanneer de stelling negatief is geformuleerd).

Stap 3:

Sluit de oefening af door te concluderen dat de meerderheid het inderdaad onacceptabel vindt als een seksueel getinte foto doorgestuurd wordt, en dat het niet oké is als iemand hierom gepest wordt. Op deze manier wordt extra nadruk gelegd op het feit dat de meerderheid van de leerlingen het juiste denkt (dat zulke foto's inderdaad niet verspreid moeten worden).

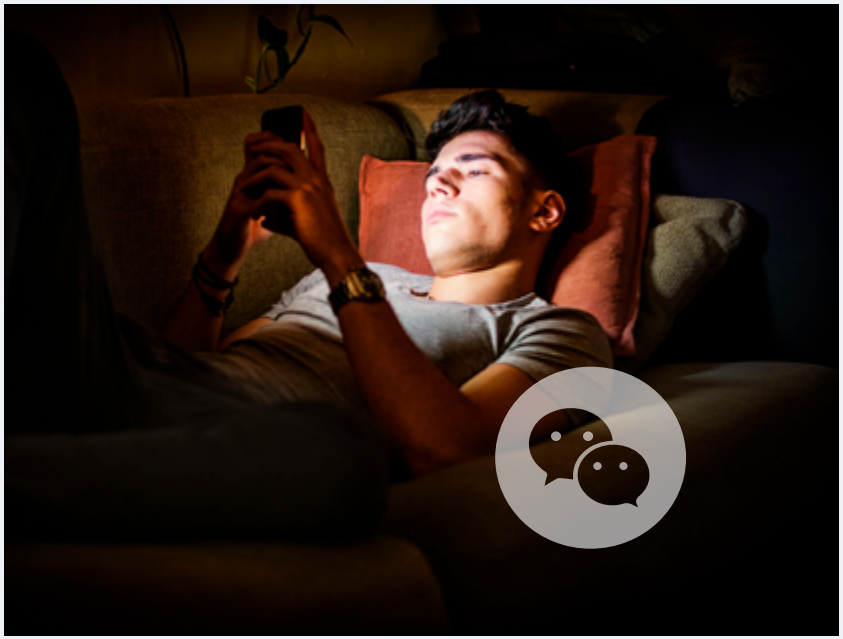
Tip: Wanneer er tijdens de oefening VEEL onenigheid is, is het misschien raar om zo'n conclusie te trekken (dat de meerderheid het niet vindt kunnen dat er een naaktfoto verspreid wordt). In dat geval kan een beroep worden gedaan op de wetenschap; uit veel onderzoeken blijkt dat verreweg de meerderheid van de leerlingen TEGEN het verspreiden van naaktfoto's is onder de hele school.

Oefening 4: Effectiviteitstraining

Doel: **De leerlingen leren inzien dat een slachtoffer van een sextingincident op veel manieren geholpen kan worden. En dat ze zelf kunnen helpen, zonder dat ze bij de pesterijen betrokken zijn.**

Stap 1:

- Vertel dat een slachtoffer van sexting op veel manieren geholpen kan worden. Het vierde en laatste onderdeel van de les bestaat uit een plenair gesprek. Hier worden manieren besproken waarop een slachtoffer van een sextingincident geholpen kan worden.
- Geef aan dat kleine handelingen of steunbetuigingen al veel kunnen betekenen voor het slachtoffer.
- Kaart aan dat de leerlingen heel goed in staat zijn om te helpen. Dit kan ook als ze niet bij de pesterijen betrokken waren of als ze niet precies weten wat er aan de hand is. Je kan bijvoorbeeld aan een leerkracht melden dat iemand gepest wordt. Benadruk dat dit ook via een 'veilige' weg kan, bijvoorbeeld per e-mail. Leg uit dat dit kan leiden tot extra toezicht op de situatie en dat hierdoor het pesten al kan afnemen.
- Schrijf na deze uitleg 'Naar een docent gaan' op het bord.

Stap 2:

Vraag aan de klas of zij manieren weten hoe je een slachtoffer zou kunnen helpen. Schrijf elk antwoord op het bord. Naarmate de lijst langer wordt, zien de leerlingen in dat ze op veel manieren kunnen helpen.

Stap 3:

Ga uitgebreid in op de volgende 'hulpmanieren':

- Naar de politie gaan: Het slachtoffer van een sextingincident kan aangifte doen bij de politie. Vertel dat de politie het heel serieus oppakt. Vaak worden alle mobieltjes ingenomen van iedereen die erbij betrokken is. Deze mobieltjes zijn de leerlingen kwijt wanneer ze bewijsmateriaal op hun telefoon hebben. De politie komt er altijd achter wanneer je een naaktfoto hebt doorgestuurd. Je hebt dan een groot probleem. Een taakstraf en een strafblad kunnen het gevolg zijn.
- Kleine (anonieme) steunbetuigingen: Iedere leerling kan het slachtoffer steunen door iets kleins te doen. Bijvoorbeeld - een briefje met een steunende tekst ('Ik ben er voor je') in het kluisje van het slachtoffer leggen. Zoiets kleins kan erg veel betekenen voor het slachtoffer. Hierbij kan teruggekoppeld worden naar het videofragment van Amanda Todd. Amanda zegt aan het einde van het fragment dat ze zich heel erg alleen voelt. Door het vinden van zo'n steunbetuigend briefje in het kluisje, voelt het slachtoffer zich even niet meer zo alleen. Dit is van grote waarde.

Tip: Zet deze oefening in als een 'discussie-oefening'. Op deze manier blijft iedereen betrokken bij dit laatste onderdeel van de les. Wanneer een leerling een manier noemt hoe men een slachtoffer kan helpen, koppel dit antwoord dan terug naar de hele klas. De klas kan hier dan op inhaken. Van belang is om weer te benadrukken dat er GEEN foute antwoorden zijn.

Stap 4:

- Sluit de oefening af met het geven van een korte samenvatting van de vele manieren die zijn opgenoemd.
- En besluit tot een collectief doel:
  1. **Wij sturen als klas geen naaktfoto's en naaktfilmpjes door naar mensen waarvoor deze niet bedoeld zijn.**
  2. **We letten op pesten, ook buiten de klas.**
  3. **Wij overleggen met elkaar wat de beste manier van hulp bieden is.**

Tips en links

Lespakketten en bijbehorende docententrainingen

- Lespakket Wensen en Grenzen Veilig Thuis Hollands Midden
- Love Online Toolkit
- Lang leve de liefde

Websites voor scholieren

- www.sense.info
- www.meldknop.nl
- www.helpwanted.nl
- www.hoezitdat.info

Websites voor docenten

- www.bureaujeugdenmedia.nl
- www.kennisnet.nl
- www.mediaopvoeding.nl
- www.mediawijzer.nl
- www.hoewerktsnapchat.nl
- www.seksonderje25e.nl
- www.meldknop.nl
- www.helpwanted.nl
- www.pestweb.nl
- www.bewareofoverboys.nl
- www.rutgers.nl
- www.soaaidsnederland.nl
- www.lesgevenindeliefde.nl
- www.schoolenveiligheid.nl
- www.schoolenseksualiteit.nl

Wetenschappelijke achtergrond

Scriptie Sexting zonder risico's

HELP! ER CIRCULEERT EEN NAAKTFOTO/ SEKSFILMPJE OP MIJN SCHOOL!

WAT TE DOEN Beperk emotionele schade voor betrokkene(n) en herstel de rust en sociale veiligheid op school zo snel mogelijk.

STAP 1 ANALYSEER

- **Aandacht voor het slachtoffer**
  Veroordeel niet, maar steun en luister: wat heeft hij/zij nodig?
- **Bepaal omvang en impact**
  Soms is een naaktfoto of seksfilmpje niet vrijwillig tot stand gekomen
- **Check bestaande protocollen**
- **Betrek zorgcoördinator en/of vertrouwenspersoon**
- **Betrek politie voor advies**
- **Zet acties op een rijtje**
  Wie
  Wat
  Wanneer
  Waar
  Hoe

Handel snel, maar wel doordacht

Benader de betrokkenen cultuursensitief: wat ligt gevoelig?

STAP 2 REAGEER

- **Voer gesprek met ouders van slachtoffer**
  Wees goed voorbereid op emoties van ouders (schaamte, boosheid, verdriet, onmacht)
- **Adviseer/organiseer hulp voor ouders slachtoffer**
  Inventariseer vooraf welke hulp voor ouders beschikbaar is
- **Aandacht voor de dader**
- **Contacteer school dader**
  Informeer en nodig uit tot samenwerken. Indien van toepassing
- **Voer gesprek met ouders van dader**
- **Adviseer/organiseer hulp voor ouders van dader**
- **Besluit tot melding of aangifte**
  In overleg met de politie
- **Actie om online beeld-materiaal offline te halen**
  www.meldknop.nl
- **Las een rustperiode in voor het slachtoffer**
- **Denk na over alternatieve interventies**

STAP 3 FACILITEER

- **Stel communicatie-statement op**
  Wat speelt er?
  Wat vindt u?
  Wat doet u?
  Waarom?
  Contactpersoon?
- **Geef docenten handvatten**
  Bijvoorbeeld: krachtige boodschap, gesprekstechnieken, gedragsinterventies, lesmateriaal

Ook docenten kunnen een oordeel hebben: geef ruimte om erover te praten

Denk na over een passende boodschap naar leerlingen: problematiseren of normaliseren?

STAP 4 ACTIVEER

- **Verzoek dringend tot verwijderen foto/filmpje**
- **Aan de slag in de klas van het slachtoffer**
  - Creëer inzicht en reflectie
  - Maak afspraken over hoe slachtoffer te steunen
  - Benoem drie buddy's: vraag slachtoffer wie hij/zij als hulpbron in de klas zou willen inschakelen
- **Informeer ouders van klasgenoten van het slachtoffer**
  Vraag ouders thuis óók het gesprek te voeren en bied hen hiervoor handvatten

Hulp bij online incidenten en sociale veiligheid, kant-en-klare mentorlessen, ouderavonden en scholing voor professionals:
www.bureaujeugdenmedia.nl
020 - 6626559

STAP 5 COMMUNICEER

- **Handel conform het communicatiestatement**
- **Overweeg interventies en gesprek in overige klassen**
  Aandacht in andere klassen is afhankelijk van de mate van verspreiding en onrust
- **Informeer ouders uit overige klassen**
  Indien van toepassing
- **Wees voorbereid op media-aandacht (sociale media, kranten, radio, tv)**
  - Wie doet wat?
  - Communicatiestatement online indien nodig
  - Hoe om te gaan met journalisten?
- **Stem communicatie af met school van de dader**
  Indien van toepassing

Weet wat er speelt: monitor actief sociale media op berichten rondom school

Verwijs bij onjuiste berichten op sociale media naar het online communicatiestatement

STAP 6 EVALUEER

- **Evalueer met slachtoffer, ouders en docenten**
  Denk ook na over preventiemaatregelen
- **Vraag terugkoppeling aan de school van dader**
  Indien van toepassing
- **Evalueer het proces in het ZAT-overleg met alle professionele betrokkenen**
  Wat ging goed?
  Wat kon beter?
- **Plan momenten in voor nazorg aan alle betrokkenen**
  Hoe gaat het nu?
  Hebben ze nog wat nodig?
- **Verwerk evaluatie in protocol/handelingsplan**

Output is input voor het protocol en preventiemaatregelen!

BELANGRIJK!
Aanpak van de groep door krachtig signaal af te geven:
ZONDER VERSPREIDERS GEEN SHAME SEXTING!
Zet negatieve groepsdruk om in positieve groepsdynamiek

Meer info: www.stappenplansexting.nl

Lang Leve de Liefde

L.O.V.E. NLINE TOOLKIT

Bijlage 2: Wetenschappelijke achtergrond bij de verschillende oefeningen

Oefening 1

Uit vooronderzoek bleek dat de leerlingen regelmatig victim blaming laten zien. Dit houdt in dat ze de schuld van een sextingincident bij het slachtoffer leggen, en niet bij de dader (de verspreider). Met behulp van de geheimenopdracht wordt het vertellen van een geheim als metafoor gebruikt. Deze metafoor laat zien dat het verspreiden van een naaktfoto in feite hetzelfde is als het verspreiden van ieder ander geheim. Dit is dus een fout van de verspreider. Door het gebruik van deze metafoor neemt victim blaming af.
Daarnaast wordt perspective taking ingezet om victim blaming te verlagen. Perspective taking is ook wel jezelf inleven in de situatie van iemand anders. Door steeds naar de gevoelens van de leerlingen te vragen, op het moment dat ze een geheim opschrijven en op het moment dat dit geheim (zogenaamd) verspreid wordt, wordt minder gedacht dat een sextingincident de schuld is van het slachtoffer. Er wordt meer gekeken naar de rol van de omgeving waarin het gedrag van het slachtoffer wordt vertoond. Hierdoor neemt victim blaming dus af.

Oefening 2

Het tonen van het fragment verhoogt ten eerste affectieve empathie bij de leerlingen. Affectieve empathie kan worden omschreven als de vaardigheid om op een emotionele manier te kunnen reageren op de emotionele staat van de ander. Concreet betekent dit dus dat leerlingen op een emotioneel-verantwoorde manier om kunnen gaan met de gevoelens die een slachtoffer van een sextingincident ervaart. Zo kan bijvoorbeeld medelijden getoond worden, wat aan kan zetten tot het helpen van een slachtoffer.
Daarnaast verlaagt deze oefening victim blaming.
Na het tonen van het fragment wordt namelijk plenair ingegaan op hoe daders op onethische manieren foto's of video's van hun slachtoffers proberen te krijgen. Door het verstrekken van deze kennis neemt victim blaming af.

Oefening 3

In elke klas en school heerst een bepaalde cultuur. Bij deze cultuur horen sociale normen (ongeschreven gedragsregels). Deze kunnen negatief zijn (het is normaal om te pesten) of juist positief (het is niet normaal om te pesten). Met behulp van het stellingenspel worden mogelijke negatieve sociale normen omgezet in positieve sociale normen.
Vaak hebben leerlingen een verkeerd beeld van hun klasgenoten. Zo kunnen ze denken dat klasgenoten meepesten. Dit is echter vaak niet het geval; bijna alle leerlingen vinden pestgedrag na een sextingincident niet kunnen. Met behulp van het stellingenspel wordt dit rechtgezet. De leerlingen zien namelijk van elkaar dat ze inderdaad tegen pestgedrag zijn. Hierdoor zijn leerlingen minder snel geneigd om ook mee te pesten wanneer een sextingincident zich voor zou doen, en sneller geneigd om het slachtoffer te helpen.

Oefening 4

Door manieren te bespreken waarop een slachtoffer van een sextingincident geholpen kan worden, wordt de self-efficacy verhoogd. Dit houdt in dat men vertrouwen heeft in zijn of haar eigen bekwaamheid om invloed uit te oefenen op de omgeving. In context van een sextingincident: een leerling gelooft dat hij of zij een slachtoffer daadwerkelijk zou kunnen helpen. Door tal van manieren te laten zien hoe geholpen kan worden, wordt hierdoor het hulpgedrag ook waarschijnlijker omdat de leerlingen meer vertrouwen krijgen in hun eigen hulpgedrag.

Voor meer informatie naar de wetenschappelijke context van de les kan de scriptie 'Sexting zonder risico's' van Vince Pelzer geraadpleegd worden.

VEILIG THUIS
HOLLANDS MIDDEN

Colofon

Auteurs	Vince Pelzer en Valerie Bernsen Lopez
Contactpersoon	Valerie Bernsen Lopez, vbernsenlopez@ggdhm.nl
Ontwerp	Marcel van Gaalen, Leiden
Publicatienummer	U18004
Uitgavedatum	Maart 2018
Uitgever	Veilig Thuis Hollands Midden
Postadres	Postbus 121, 2300 AC Leiden
Site	www.veiligthuishollandsmidden.nl

Veilig Thuis

Bel voor advies (zonder persoonsgegevens van cliënt) en melding het landelijk gratis nummer **0800 2000**.
Voor professionals in Hollands Midden **088 308 36 36.**

ADVIES- EN MELDPUNT HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING